

Jan Padych

Vojna je krásná a každému ji přeji

Minipovídky

Moto: „Vojáku, vy jste generál? Nejste? Vy jste jenom vojín?

Opravdu jenom vojín? Tak na to nezapomínejte,
člověče nešťastný...“

Prohlášení autora:

Osoby a události jednotlivých příběhů jsou smyšlené,
jakákoliv shoda je čistě náhodná.

Soubor minipovídek, které autor vytvořil převážně v průběhu léta roku 2017, všechny byly zveřejněny na webu, rovně průběžně zveřejňovány na facebooku na obou profilech autora (Jan Padych a Padych Jan).

Některé minipovídky již byly vydány ve sborníku „Machrovat by se nemělo“ v roce 2017 (1, 2, 10, 13, 14, 16, 17)

® Jan Padych

® Nakladatelství Daniel Padych

Obsah

Vojíne, vy člověče nešťastný!

1. Drsní bachmači
2. Takoví hodní vojáčky
3. Kočky jedou!
4. Pořádek musí být
5. Vysoký start
6. Barel chlastu
7. Mazácká depeše
8. Vršek od piva
9. Dva oficiři
10. I takoví čtenáři jsou
11. Vojenská medicína

Záložák, a kdo je víc?

12. Takové malé tajemství
13. Velitel Omachel
14. Když vaří záložáci
15. Přijel generál
16. Mundur oficíra
17. Když se tolik chce, všechno jde

O autorovi

Vojíne, vy člověče nešťastný!

1. Drsní bachmači

Někdy před 40 lety. Povolali mě na vojnu k bachmačům, k pracovním praporům, které za minulého režimu stavěly železniční tratě a mosty. Zařadili mě jako kuchaře. A zrovna do roty těch nejdrsnějších bachmačů. Viděl jsem je, když přijeli ze stavby odněkud ze Šumavy, aby zimu strávili v útvaru, než zjara odtáhnou zase někam do divočiny budovat státní infrastrukturu. S dalšími vojíny, co jsme společně narukovali, jsme si venku před budovou kasáren zrovna čistili kanady. Bachmači, spíše než vojáky, připomínali velmi početnou bandu drsňáků, zarostlých, špinavých, s neutaženými opasky s přezkami spíše pod břichem, slušně řečeno. Tedy o úpravě podle vojenských řádů u nich nemohlo být ani řeči. To ani náhodou! Vyskákali z větríseček, nesli si dřevěné kufry na ramenou a na zádech ruksaky, takzvané velké polní. Když nás, nováčky, míjeli, nejeden z nich si odplivnul či odchrchnul a sem tam některý z nich na nás zavolal: „Holubi! Po ptákách!“ Posílali nám i mnohem tvrdší výrazy. A my, vystrašení, s kanadami a kartáči v rukách, jsme se divili, co tak zlého jsme jim udělali, že nás tak nenávidí. Vždyť nás ani neznají, nikdy předtím nás nepotkali, tak o co jim jako jde? A ke všemu ještě vojenská vrchnost rozhodla, že když do začátku kuchařského kursu zbývá týden, tak každý z nás, budoucích kuchařů, stráví ten týden u své takzvané domovské roty. No a tou domovskou rotou pro mě byli zrovna ti nefalšovaní bachmači, které jsem viděl přijet ze stavby. No co bych dlouze vysvětloval? Měl jsem nahnáno. A kdo by neměl? Na mém místě. V přijímači nám naši velitelé, poddůstojníci, samozřejmě mazáci, velmi barvitě a do největších podrobností líčili, co u bachmačů čeká holuba, tedy nováčka, který se jim nepodřídí. Třeba takový nástup na krev. To se holubovi rozmlátí huba, buší do něho, dokud se neřine krev, a ta se chytá do ešusu a on sám ji musí vypít, jinak ho mlátí dál. Bylo toho víc, co jsme museli poslouchat před spaním od těch zkušených starých mazáků, starých psů, starých pažeb

ošahaných, jak o sobě hrdě vyhlašovali. A všechno to nejhorší se týkalo právě té mojí domovské roty. No, ale já ten týden mezi bachmači vyřešil po svém. Do večerky jsem se zdržoval v kuchyňském bloku, vždycky tam bylo co dělat. Přímo v kuchyni určitě. Anebo jsme tam vykuřovali v odpočívárně nebo v šatně. A pak, po večerce, jsem přišel na rotu, zeptal jsem se dozorčího, kde je nějaké volné lůžko, vzal jsem si ze své skříňky spacák a šel si tam lehnout. Většinou ještě nespali, vždy svítla zatemnělá žárovka, takzvaná poplachovka. Mazáci leželi ve spacácích dole, v regálech, holubi nahoře, na bidlech, jak se tomu říkalo. A sotva jsem vstoupil, vždycky se mě někdo zeptal, kdo jsem a co tam dělám. Vždy jsem odpověděl, že jsem kuchař. „Co? Vy patříte do mého družstva?“ zněla pokaždé naprosto stejná otázka. Žádného z těchto velitelů družstev jsem neznal, ale vždycky jsem souhlasně přikývl, že ano. Každý z nich se zaradoval, že má ve svém družstvu kuchaře. Těšili se, že si mě ochočí a že jim na lusknutí prstů budu z kuchyně nosit lahůdky, a kdyby ne... No a já každou tu noc spal jinde a před budíčkem se nechal vzbudit a vždycky jsem velmi bystře zmizel, než vstali ostatní. Takže jsem ten kritický týden překonal a opět jsem byl mezi svými a docela v klidu. Třeba někdo namítne, že mé jednání nebylo správné a vůbec ne podle platných vojenských řádů. Já přiznávám. Opravdu jsem nejednal podle vojenských řádů. Ani tehdy, ani kolikrát mnohem později. A přesto jsem to nakonec dotáhl na kapitána v záloze. I když to byla kariéra, o kterou jsem nejevnil zájem. Asi to není tak úplně spravedlivé. Ale takový už je život.

2. Takoví hodní vojáčky

V létě sedmdesátého pátého. Jako vojáka prvního ročníku, skladníka proviantu, mě převeleli na výpomoc do vojenského hotelu při polygonu na Vysočině. Setkal jsem se tam s Vlastíkem, se kterým jsem se znal z posádky a už tam na hotelu sloužil skoro půl roku. Zrovna měl narozeniny. Vytáhl mě na vycházku do městečka a pak, když jsme se vraceli lesem, napadlo ho, že mi předvede něco neobvyklého, nějaké zvláštní překvapení. Bylo tam totiž zvykem, že v některých domech u lesa nechávali otevřené dveře a kdokoliv šel

kolem, náhodný turista, nebo místní, který to tam dobře znal, jednoduše vstoupil, zasedl dovnitř do kuchyně a oni ho pohostili jako v nějaké hospodě. Host pak zaplatil a spokojeně šel dál, taková skvělá idylka tam bývala v té době, hlavně však něco neobvyklého v časech hlubokého socialismu. Jenomže Vlastík si to trochu popletl. Zatáhl mě hned do první chalupy, kde dveře zely dokořán. Sedl si do kuchyně ke stolu s vázou pestrých a voňavých lučních květín a hezky nažehleným běloučkým ubrusem. Zkrátka to tam vyhlíželo jako v maličké hospůdce. Takové útulné místečko, docela pestré a malebné. Pak začali do kuchyně nakukovat nějací starší lidé. Vyhlíželi trochu sklesle. Zjevně zaskočení tou náhlou návštěvou. Vlastík na ně houkl poněkud pohoršeně, když už měl předtím něco odpít: „Tak co bude! No přece noste na stůl, co máte chutného! Tak jedem! Jedem! No šup šup! Jen se pochlubte, co máte!“ A ti dobří lidé hned posnáseli, co dobrého kde měli. A my dva skvěle pojedli a popili a pak Vlastík na ně vytasil peněženku: „Platím!“ A to ty lidičky, jak se ukázalo, překvapilo ze všeho nejvíc: „Vy chcete platit?“ předstoupil před nás ten starší pán jako před nějaké velitele. „No jasně!“ na ně Vlastík. „Přece tak jako obvykle!“ A tehdy nás ti domácí vyobjímali jako své vlastní: „Tak to jste nás moc potěšili, že jste takoví hodní vojáčky, protože my se báli nějakých lumpů, však víte, jak to dneska chodí!“ A pak teprve nanosili na stůl a nutili nás, oba převelice hodné vojáčky, abychom jedli a pili, no a pak nám zajistili odvoz autem do polygonu a sami osobně zašli za velitelem, aby za nás orodovali před trestem za pozdní příchod do posádky a pro nadnapilost.

3. Kočky jedou!

Začátkem léta sedmdesátého pátého roku mě převeleli jako kuchaře na stavbu mostu na jižní Moravě. Skoro těsně vedle starého mostu vojáci stavěli most nový přes celé údolí, místy ve výšce, tuším, až šedesát metrů. Moc dobře si vzpomínám na přejezdy vlaků po starém mostu a co přitom předváděli vojáci, tedy jenom ti nejodvážnější, když vlak projížděl hodně pomalu a lidé zevnitř s čely a nosy na sklech, zírali na ty šílence v hnědých montérkách. Když se totiž blížil nějaký osobní

vlak, kdosi vykřikl: „Kočky jedou!“ A pár bláznů si vylezlo na traverzy, trčící z konstrukce stavby, zapálilo si cigára a předstíralo, že o vlaku nevědí. Ale že si jako náhodou všimli, že něco projíždí, a jen ležérně zamávali volnou rukou, nebo i tou, ve které drželi cigaretu, něco jako: Lásko, tady jsem... Když potom vlak zmizel v dáli, ti blázni šli zase za svými povinnostmi. Tak to trvalo po celý měsíc, kdy jsem na té stavbě byl jako kuchař. Já to jejich bláznění sledoval z patřičné dálky, od tábora a budovy staré školy, ve které jsme byli ubytováni, a cítil jsem, jak se země chvěje pokaždé, když nějaký vlak projížděl, třebaže nízkou rychlostí. Tak jak to muselo cloumat těmi frajery, stojícími tam ve výšce na trčících traverzách, které určitě nebyly širší, než lidská stopa. Jenom jsem vždycky trnul, aby se některý z těch debilů nezřítíl dolů, což se naštěstí nestalo. No, dělali všechno pro to, aby ohromili co nejvíc žen a děvčat, avšak za celý měsíc, kdy jsem pobýval na té stavbě, jsem neslyšel, že by některý z těch machrů v tomto směru nějak uspěl, že by se krásná děvčata o ně předháněla. Možná ale někteří z nich uspěli později. Ale tehdy, co si pamatuji, se zmohli akorát na to, že se notně opíjeli v hospůdkách po okolí. A když se vraceli z vycházek, většinou už z dálky hulákali všelijaké odrhovačky, které se opilcům odjakživa dobře notují. Mazáci pak ve světnicích nadávali holubům, kterým také s oblibou dělali sklopky. Když jim vyvrátili lůžka do strany, spící se probouzeli pádem na parkety. Pokud lůžka zvedli od nohou a přirazili ke zdi, spáči se náhle ocitali mezi lůžkem a zdí, většinou nohama nahoře a hlavou dole, a z toho se pak hodně špatně lezlo ven, hlavně když byl člověk celý zapnutý do spacáku. A to bylo tak všechno, co dokázali. Takže ti machři, co na mostě ohromili tolik koček, se opravdu nezmožili na víc, než na takový obyčejný vojenský folklór.

4. Pořádek musí být

Na jaře v roce sedmdesátém pátém. Část posádky odjela na cvičení. Velení převzal major, zástupce velitele štábu. Vlastně ho tam ty naše šarže, co na to cvičení odjely, nechaly s plným vědomím, ať po dobu jejich nepřítomnosti drží zbytek posádky železnou rukou. Raději, než aby na cvičení vymýšlel kdejaké nesmysly a otravoval tak své kolegy. V posádce prý toho tolik nenatropí, i když, kdo ví, co bude. A v tom smyslu ten major opravdu nezklamal. Stalo se totiž, že jeden či dva vojáci na vycházce ukradli kolo a to pak vhodili do příkopu kousek před bránou kasáren, aby to stihli. Bylo z toho velké pozdvižení. Ten major, momentálně zastupující velitele útvaru, si nechal všechny vojáky z rot seřadit na buzerplacu. A tam stručně vylíčil, co se stalo a že je to pro útvar hrozná ostuda. Ta se dá vyřešit jedině trestem. Tak ať se viník nebo viníci přiznají dobrovolně, čest je přece čest, vždycky byla a vždycky bude. Čekal na přiznání. Nikdo se k tomu neměl. Tak spustil, že on moc dobře ví, o koho jde, a že raději dá možnost, aby se někdo přihlásil, že o tom hanebném činu něco ví. Napřed dal tři minuty, že si na to počká. Pak to zkrátil na jednu minutu, že to musí přece stačit. Nikdo se nepřihlásil. Takže ten major na to prohlásil: „Dobrá! Vojáci, co chcete, to máte!“ No a na to vyhlásil, že ztrestá celou posádku až do té doby, než někdo za ním přijde a poví mu, kdo tu hanbu způsobil. Takže celé dva týdny, než přijeli velitelé s částí mužstva z cvičení, bylo vidět vojáky, jak uklízí naprosto všude. I z té asfaltové cesty by se dalo jít, jak byla čistá, když s odstupem padesáti metrů chodily dvojice či trojice vojáků se smetáky a doslova všichni hledali, co uklidit. A v celých kasárnách, i ve světnicích, se blýskalo a lesklo, co jen mohlo. Dobře jsem si všímal těch vojáků. A že by je to kdovíjak mrzelo, se opravdu nedalo říct. Spíše jsem měl dojem, že to dělají docela rádi. Jasně, od samého začátku, když člověk přišel na vojnu, měl pocit, že veškeré to uklízení, to dělání pořádku, je něco jako nátlak, nebo spíše trest, ačkoliv to nikde tak nebylo napsáno, ani o tom nikdo tak nepromluvil. Ale teď už to bylo jiné. Tak najednou a tak upřímné...

5. Vysoký start

Tehdy v roce sedmdesátém čtvrtém, když mě povolali na vojnu, poznal jsem tam několik zajímavých lidí, kteří se od ostatních docela odlišovali. Jedním z nich byl Milan, vyučený řezník, který byl se mnou v kuchařském kursu. V noci ho pokaždé viděli otevřít svoji skříňku, vyjmout odtud sadu řeznických nožů i s ocílkou. Poté doslova obřadně obtahoval ostrí svých nožů na ocílce. Byly to drahé nože a hodně si jich vážil, za ty dva roky vojenské služby je docela využil při své kuchařské činnosti. Milan byl přespolní běžec. Od prvního dne chtěl po večerech běhat aspoň v areálu posádky, ale velitelé mu to zpočátku nedovolili, až později. Tedy běhal, ale příliš spokojený nebyl. Chyběl mu pořádný terén, lesy, pole, louky, kopce, doliny, přeskoky přes potůčky. No ale nějak to prozatím šlo, pokud byl v posádce, tedy od podzimu do jara, než se jeho prapor vydal na stavbu mostů na Šumavu. Tam se konečně rozběhal, a to docela brzy. Pak mu zase začalo vadit, že musí každý den sloužit v kuchyni, tedy připravovat stravu a vydávat ji, vždy ráno, v poledne a večer. Pořád dokola totéž. A přesto ještě nějaký ten měsíc vydržel, než se rozhodl navrhnout třem kolegům kuchařům, že jeden den bude v kuchyni vařit jenom on, zatímco oni tři budou mít volno. Ale na další den bude on mít své volno a nikdo z nich se nebude zajímat, kde zrovna je. A pokud se jich někdo zeptá, z vojáků, hlavně však nadřízených, tak zrovna něco dělá, v krajním případě že běhá po lese a nikdo přesně neví kde. Prostě hledejte v terénu přespolního běžce, který tam toho naběhá kilometry. Jenomže Milan to své volno nevyužil k běhání. On prostě potřeboval být od všeho vojenského co nejdál. Tak se vždycky brzy ráno oblékl do vycházkového a z nedalekého nádraží, anebo z blízké zastávky autobusu, zamířil pokaždé do jiného městečka nebo obce. Tam se v klidu porozhlédl a vždy si koupil jednu pohlednici, která se mu líbila ze všech nejvíc a která to místo ukazovala nejlépe. Jednou, bylo to v trochu větším městě, ho najednou zastavil nějaký podplukovník. Tomu se Milan zdál podezřelý, když se jenom tak procházel a rozhlížel. Chtěl po něm tedy vycházkovou knížku. Milan se předklonil, v podstatě zaujal postoj vysokého startu, který je v přespolním běhu docela běžný, a najednou se rozběhl, takže podplukovník viděl jeho vzdalující se záda a zvedající se paty.

Jenomže ten podplukovník byl z okresní vojenské správy a velice snadno zjistil podle odznáček na Milanově uniformě, že takový druh vojska zrovna táboří o nějakých pět šest obcí dál po trase vlaku. Přijel tedy do toho tábora hned na druhý den. A chtěl přesně vědět, kdo měl v určitý čas vycházku nebo opuštěák a kdo má zrovna v té chvíli povolení k opuštění tábora. Nikdo. Takže ten podplukovník chtěl vidět všechny vojáky z tábora, že toho drzouna snadno pozná. Velitel tábora ho osobně vozil a doprovázel po všech úsecích staveb a všelijakých stanovištích. Uprchlého drzouna tam nikde nerozeznal. Pak ještě prohlíželi vojáky, co zůstali přímo v táboře, co tam měli něco na práci, nebo jiné povinnosti. Prostě všechny počty vojáků jim seděly podle rozpisů a tabulek. Asi je to hodně unavilo, protože když potom ten podplukovník ukázal na plechovou boudu, odkud se z kotlů valila pára, dostal odpověď, že to je kuchyně a že kuchaři tam stejně pořád jsou a pořád mají co na práci, takže je zbytečné tam jít. A on jim na to kývnul. Kuchaře by přece nikdo nepodezřival, že se někde toulá. Na to by se přece hned přišlo, to dá rozum. Takže do té kuchyně se ani nezašli podívat. A Milan měl tedy ohromné štěstí. Takže potom dál pak jezdil po obcích a městech nejen po blízkém okolí. A těch pohlednic měl opravdu pěknou hromadu. A pokud vím, tak ten vysoký start už potom používal jenom při svém oblíbeném přespolním běhu. A pokud ho přece jenom někdy použil pro svoji záchranu, třeba jenom výjimečně, s tím se nám nepochlubil. I když nutno dodat, že on rozhodně nebyl z těch, kdo by se rádi vychloubali.

6. Barel chlastu

Každý si nějakým způsobem chrání svoji osobní svobodu, někdo víc, někdo míň. Vzpomínám si na příběh ze sedmdesátého pátého roku, když jsem byl vojákem prvního ročníku. Sloužil jsem zrovna v proviantní službě. Nějaký čas jsem přespával na rotě, která byla nazývána jako zpětný odřad. Prakticky tam přímo odkládali vojáky, které jinde nechtěli. Byli to většinou takoví, kteří se dopustili opakovaných průšvihů na stavbách železnic a mostů, které byly kontrolované státem, takže pro velitele pracovních praporů bylo

rozhodně lepší se takových vojáků zbavovat a posílali je proto zpět do posádky, kde je pak využívali do denních služeb, především do směn v kuchyni, aby tam uklízeli, drhli kotle, nádobí a náčiní, podlahy a dělali mnoho dalších činností podle pokynů kuchařů. Také hodně chodili do strážní služby. Mezi těmito vojáky byli takoví, kteří měli osobní tresty, hlavně dlouhodobě nepovolené vycházky, takže se ani nedostali ven, tedy především do hospody, aby se tak mohli aspoň trochu odpoutat od reality. Avšak právě tito výtečníci se zavedli po svém. Kolikrát, když jsem večer přišel z proviantního skladu na rotu, viděl jsem, jak řada vojáků, většinou v teplácích, se sklenicemi v rukách, stojí řadu u čtyřicetilitrového termosu. Docela jsem se divil, že by jim až tak chutnal čaj z naší vojenské kuchyně. A také jsem si kolikrát říkal, jestli dobře vidím. Tedy jestli jsou všichni opilí, anebo já tak unavený. Obojí byla pravda. Opravdu byli opilí. Vlastně jsem se to dozvěděl vzápětí, když odpoledne, zrovna poté, co skoro všichni lampasáci odešli domů, hlavně ti naši z proviantu, mi kuchaři nalili sklenici vína, ať zkusím, jak to chutná. Zkusil jsem. Dalo se to pít. Dozvěděl jsem se, že to je chlebové víno a že ho úspěšně dělají vojáci z té rotu, kde jsem už nějakou dobu nocoval. Hned jsem si uvědomil, že jsem viděl některé vyhlášené výtečníky z té rotu, jak přebírají koše s nařezanými krajíčky chleba a v taškách si něco odnášeli ven z kuchyňské budovy. A pak, zrovna po večeři, když jsem procházel kuchyní, viděl jsem vzduchem letět kilový balík cukru a vzápětí kostku droždí. Obojí chytil voják v montérkách a hodil to dolů z okna. Tam dole pak odcházel další voják v uniformě a v nákupní tašce něco nesl, vůbec jsem nemusel hádat, o co šlo. Netrvalo dlouho a dozvěděl jsem se víc. Jádrem této podnikavé party byli dva výtečníci, Petr a Ruda, kteří se na vycházky nedostali už hodně dlouho. Přitom jim chyběl pořádný šnaps, aby se mohli náležitě opít. Ani peněz neměli zrovna tolik, aby si to vyřešili jako jiní, kteří sice peníze měli, ale nedostali se na vycházky. Takoví si v armě, tedy ve vojenském bufetu, zdánlivě popíjeli obyčejnou limonádu, avšak dolévali si do ní alpu, aby si pití poněkud přiosvětili. Petr s Rudou chodívali často do kuchyňských směn a dostávali se tak i do skladů s proviantem. Díky tomu poznali své možnosti. Zkusili si naložit víno ze suchého chleba. Docela úspěšně. Dále to zkusili s rýží. Víno dali okusit i kuchařům a tehdy jsem ho okusil také já. Opravdu to ušlo. No ale jejich důmysl tím rozhodně vyčerpaný nebyl. Začali se zajímat o všechno, co rostlo

v prostoru posádky. Kdejaký strom, keř, všelijaké bobule, záhony květin, trávy, byliny. Ale napřed si museli zjistit, jestli se tím neotráví. Ve vojenské knihovně si vypůjčili všechno o stromech, keřích, květinách a bylinách. To jim ale bylo málo. Požádali proto knihovnici, aby sehnala odbornější literaturu. Tehdy se velitel posádky hodně divil, když podepisoval objednávku na hodně drahé knihy a dozvěděl se, pro koho mají být určeny. Vyjádřil se, že ho těší, když se vzdělávají zrovna takoví vojáci, od kterých by to nikdo nečekal. Avšak nějaké pochybnosti asi zůstaly. Takže Petr s Rudou získali kvalitní literaturu a s tím i přehled, co všechno v posádce roste a co z toho je přímo jedlé a nemůže se to proměnit v jedovaté ani kvašením, ani dalším podobným procesem. Tohle potřebovali vědět. A také se to dozvěděli. Brzy dokázali pojmenovat dokonce i každou trávu. A to dokonce i latinsky. Začali dělat víno ve velkém, což rozhodně nemohli provádět v prostorách své roty. Brzy se však spřátelili se dvěma vojáky z aranžovny a byli tam jako doma. A opravdu se činili. Když v areálu posádky vyrostly nějaké bobule a podle herbářů se jednalo o plody opravdu zralé a jedlé, hned si je oba hoši vysbírali a naložili je většinou do prázdných třílitrových sklenic od okurek, které si nanosili z kuchyně. Tak se stávalo, že třeba jednoho dne vykvetly záhony květin a ráno už byly důsledně očesané, bez jediného lupenu. Prostě hoši se činili. A nebyli skoupí, dopřáli i jiným. V té aranžovně měli těch sklenic s naloženým vínem tolik, že je rozestavěli kolem stěn ve dvou až třech řadách, nezřídka i na sebe. Jednoho dne navštívil aranžovnu sám politruk, podplukovník, když se k němu doneslo, jaké živly se tam pohybují. Na nic nepřišel. A když se zeptal aranžéra, co mají v těch sklenicích a proč jich mají tak mnoho, odpověděl mu, že to je lepidlo na obrazy a že ho spotřebují hodně. No ale tato návštěva útvarového politruka v aranžovně oba hochy, Petra a Rudu, docela znepokojila. Tehdy totiž Ruda v údajně opuštěném skladě objevil čtyřicetilitrový termos s výpustným kohoutem, kovovou nádobu k přenášení nápojů, takový hodně praktický barel. Do toho termosu se oba hoši rozhodli naložit kvalitní víno a někde ho uschovat, aby ho pak hned vzápětí nevypili a víno mělo čas dozrát. Tehdy Ruda určil přesně to místo, odkud předtím ten barel, tedy odborně řečeno termos, odnesl. Jenomže tu přízemní budovu, ačkoliv se zdála hodně zchátralá a nepotřebná, bez ustání hlídal jeden ozbrojený strážný. Což Petra s Rudou v žádném případě neodradilo. Když strážný přešel na opačnou

stranu, snadno přešli plot i se svým barelem a vyškřábali se na střechu. Jenomže budova byla opravdu zchátralá a především střecha, která se pod jejich tíhou prolomila. Tak se oba propadli dolů do skladu, kde bylo termosů a jiného náčiní a nářadí naskládáno ažaž. Rámus to byl pořádný, takže do skladu brzy vtrhli ozbrojení strážní v čele s dozorcím útvaru, mladým podporučíkem. Oba narušitelé byli ihned spoutáni a odvedeni do posádkové věznice. Bylo z toho velké pozdvižení. Dozorčí útvaru všechno ihned nahlásil veliteli útvaru, politrukovi i kontrášovi. Bylo rozhodnuto, že na věc je třeba nazírat politicky a že jde o jasnou diverzi. Velitel útvaru tedy zavolal na vojenskou prokuraturu. Přivolaný prokurátor přijel za dva dny. Byl to starší muž přísného vzhledu. Všem, kteří ho viděli vystoupit z vojenského auta, bylo hned jasné, že Petr s Rudou se dostali do vážné šlamastyky. Jasně, prokurátor po výslechu rozhodne, pak bude soud a nic jiného, než kriminál. Tak o tom všichni mluvili. Jenomže oba dopadení se pořád smáli. No a dokonce se rozesmál i ten prokurátor, když mu oba vylíčili, co se vlastně stalo. Že si tam v tom skladu chtěli jenom uložit svůj barel s chlastem, aby ho hned nevyzunkli, ale aby jim tam hezky dozrál, dokonce pod pečlivým dozorem stráží. Prokurátor tehdy řekl, že už dlouho se tak s chutí nezasmál a že je to jen klukovina, kterou ať si vyřeší v posádce sami nějakou tou basou. Politruk s kontrášem sice namítali, že byl narušený nepřístupný prostor, ale prokurátor jen mávl rukou, že má na pořadu věci mnohem závažnější, a odjel. Hoši tedy dostali sedm dní v posádkové base. A potom, když z ní vyšli, bylo jim jasné, co všechno mohou a co ne. Prostě když už jim nějaké to víno vykvasí, tak je třeba ho hned vypít. Ani potom nebyli lakomí, a jak jsem sám nejednou viděl, vojáci na rotě stáli se skleničkami v rukách řady u termosu s výpustným kohoutem, kde určitě nebyl žádný čaj. A co jsem od těch dvou výtečníků sám slyšel? Že přece nejsou žádní zločinci. Nikoho nezabili, nic takového nezpůsobili, aby je pořád někdo držel jako ve vězení, když je ani na ty pitomé vycházky nepustí, aby si v hospodě dali aspoň to obyčejné pivo. A když to na té vojně musí nějak dosloužit, tak proč by tedy měli být pořád střízliví.

7. Mazácká depeše

Začátek října v roce sedmdesátém pátém. Odveleli mě na Šumavu do tábora jednoho z našich praporů, které tam stavěly několik železničních mostů. Láďa, tamější provianták, můj kamarád z přijímače, se kterým jsme přišli na vojnu ve stejný den a spolu prošli školením, vykřikl radostí, sotva mě uviděl přicházet s plnou polní. Proviantní sklad, to byly především dvě maringotky, které společně s plechovou boudou a plechovými vraty tvořily jakousi pomyslnou tvrz na okraji vojenského tábora, který trochu připomínal cirkusové stany. Co jsem se od Ládi dozvěděl, nebylo nic povznášejícího. Přijel jsem tam totiž proto, abych vypomohl po odchodu Láďova mazáka do civilu. A sklad byl vedený opravdu mazácky, tedy ve smyslu vojenské hantýrky mít všechno na háku. Ale to mi bylo jasné už předtím, proč mě tam poslali. Vždyť už dobré dva tři měsíce do posádky přicházely účetní uzávěrky, které budily značné pochybnosti. Na místě jsem se pak přesvědčil, že pochybnosti byly opravdu na místě. Láďův mazák ty poslední dny a týdny spíše prochlastal se svými kumpány, než aby se aspoň trochu zabýval skladovou agendou. To spíš, měl jsem dojem, ten proviantní sklad, jak se lidově říká, spíše náležitě podojil, aby jeho parta mazáků měla za co chlastat a baštit všelijaké dobroty. Byly to perné chvíle, když jsme společně s Láďou zpětně dorovnávali denní zúčtáky podle jídelníčků, které jsme museli vyhledávat všelijak rozházené a kdekoliv postrkané, i v místech, kde by je nikdo nehledal. No, nějak jsme tu evidenci doslova spíchli dohromady, hlavně fantazie přitom pomohla. A potom Láďa odjel s novou uzávěrkou do posádky a já v tom skladu zůstal sám. A ke všemu ještě přišla kontrola z armády. Dva starší nadpraporčíci. Přivedl je zástupce týlu našeho praporu, naprosto vlídný pantáta. Když přišli, že chtějí vidět doklady a že si prověří nějaké zůstatky proviantu, už jsem v představách viděl nejenom sebe a Láďu, ale i toho jeho bývalého mazáka v pořádném průšvihů. Avšak dopadlo to až neuvěřitelně. Ti z armády jako by ani neuměli číst, počítat už vůbec ne, a na váhu se ani nedívali. A ten náš týlař mi pořád naznačoval, co mám zrovna povědět, a ti dva nadpraporčíci se jenom usmívali a prikyvovali a pak všichni tři spokojeně odešli. Pochopil jsem, že to byla nějaká taková kontrola čistě formální, prostě takový malý nátlak, aby se po odchodu mazáků

zase dalo všechno do pořádku. Ale já se potom cítil, jako bych utekl prokurátorovi z cely. Pak jsem až do večera seděl na bednách mezi maringotkami, kouřil jsem jedno cigáro za druhým, a když přišel někdo z kuchyně, že něco potřebují, mávnul jsem rukou, ať si vezmou, co chtějí, kouřil jsem dál a přemýšlel o životě. No, a když Lád'a přijel z posádky s tím, že uzávěrka dopadla velmi dobře a že on bude jezdit po dodavatelích a já budu sedět v proviantu a dávat dohromady evidenci, rázně jsem odmítl. Takže to já jsem pak jezdil za proviantem, větrískou vedle řidiče jako spolujezdec. A když jsme tak jednou projížděli vojenským cvičným prostorem někde u Tachova, kde důstojníci a poddůstojníci proháněli tím hodně zvlněným terénem celé čety i roty nováčků s plnými polními a v plné zbroji, tak jsem jednou řidiče pořádal, aby chvíli jel pomalu, skoro krokem, otevřel jsem kruhový poklop nad sebou, postavil jsem se a zvedl pravici se vztyčeným ukazováčkem a prostředníčkem, tedy dvěma prsty. Jako že teď už jsem na vojně zahajoval svůj druhý rok. Všichni se zastavovali. Důstojníci, poddůstojníci i ti nováčci. A hleděli na to naše auto, hlavně však na mě. Zmateně uvažovali, co ten můj signál znamená. Jestli třeba náhodou na něco nezapomněli, aby třeba neměli průšvih. Ale já jim jenom posílal svoji vlastní depeši. Že už konečně se ze mě stal mazák. A do civilu, na který jsem se šíleně těšil, už mi zbýval jenom jeden celý rok.

8. Vršek od piva

Na jaře v sedmdesátém pátém mě odveleli jako kuchaře na stavbu, kde naši budovali železniční most přes celé údolí. Byl jsem tam sice jenom měsíc, než mě povolali zase zpět do posádky, ale zase jsem měl o nějakou tu zkušenost víc. V táboře jsem vařil pouze snídaně, zatímco pro obědy a večeře jsme společně s řidičem větrísky jezdili do naší domovské posádky. Cesta nám trvala tak necelou hodinu, jak kdy. Vždycky jsme se stavovali v jedné prodejně, kde jsem doplňoval zásoby hlavně lahvového piva desítky i dvanáctky, většinou tak pět šest beden. Pivo bylo údajně pro civilní zaměstnance na stavbě, ale ve skutečnosti si ho ode mne kupovali vojáci. A to nejenom ti na stavbě,

ale i v posádce. Samozřejmě v ceně s nějakým tím zaokrouhlením. No, bylo to pro mě zpočátku hodně nepříjemné, vždyť z toho mohl být ohromný malér. Vojenské řády, zákony... Ale jaksi mi nic jiného nezbyvalo a v této praxi jsem pokračoval docela zdárně, vlastně ani předtím, ani potom, jsem na vojně neoplýval takovými částkami ve své peněžence, jako tehdy. Bylo jasné, že o prodeji piva vojákům v táboře věděli velitelé tábora, aspoň jim vojáci neutíkali načerno do vzdálených hospůdek, ale co se týkalo prodeje v posádce, o tom určitě neměli ani ponětí. Takže to probíhalo zhruba takto. Odpoledne, když už většinou všichni důstojníci měli po zaměstnání a odešli domů, jsme přijeli s větrieskou ke kuchyňskému bloku, přistavili ji tak, aby byla částečně krytá zdí i stříškou. Vojáci už čekali i s taškami, ve kterých měli prázdné láhve od piva. Byli mezi nimi i poddůstojníci. Byli odevšad, z rot i z kanceláří, jak kdo. Vždycky někdo hlídal. A já shora z korby větriesky inkasoval peníze a vracel výdavky, vydával piva, odebíral prázdné láhve, a když si někdo objednal třeba víno nebo kořalku, tak jsem mu to příště přivezl, on zaplatil a bylo to. Prostě tak to běželo svojí vlastní setrvačností a všichni takto zainteresovaní byli spokojeni. Jednou, když jsme přijeli, ti čekající vojáci, tedy moji zákazníci, vykládali, že je třeba být opatrnější. Velitel útvaru totiž na jedné ze svých bleskových kontrol na rotách našel někde ve světnici vršek od piva desítky. Rozkřikoval se. A tak ho to vzalo, že ho museli odvézt do nemocnice. Něco se srdcem. Tlak nebo co. No jo, ale že by se s tím dovozem piva přestalo, nikdo nechtěl ani slyšet. Dokonce ani o dočasném přerušení, které jsem navrhl, se nechtěli bavit. Tedy jsem pokračoval. Ale všichni ti čekající s prázdnými láhvemi v taškách už byli opatrnější, pořád se ohlíželi, pečlivě hlídali, aby se náhodou nepřípletl některý oficír, který ještě neodešel domů po svém zaměstnání. Teď už nehrozily jen vojenské řády a zákony. Teď už bylo třeba mít ohledy na samotného velitele útvaru. Když s ním tak zacvičil pouhý jeden vršek od piva desítky nalezený na podlaze, co asi by s ním udělalo, kdyby se dozvěděl o těch pravidelných dodávkách.

9. Dva oficiři

V tomtéž roce, v sedmdesátém čtvrtém, když mě povolali na vojnu do základní služby, objevili se tam také dva důstojníci, podporučíci, oba blondáci, ale zatímco ten jeden byl už na první pohled opravdu hezoun a nesmírně sympatický, ten druhý jako by byl jeho opakem. Už v prvních dnech, sotva se tam objevili, se říkalo, nejen mezi oficiři, ale i mezi mužstvem, že ti dva jsou si vzájemně odlišní snad jako noc a den a že spolu absolutně nemají vůbec nic společného. Brzy se povídalo, že za tím hezounem se na ulicích ohlížejí místní děvčata a každou chvíli je ho vidět s jinou. Ten méně pohledný spíš sedával v hospodě u piva, někdy s vojáky, někdy docela osaměle, a popřával si docela neskromně. A zatímco ten elegant se i v útvaru stále na všechny usmíval, i na obyčejné vojáky, jeho nejbližší kolega sice zprvu míval snahy se s kdekým skamarádit, ale usmíval se stále méně. Hlavně po prvních střelbách, kde tak trochu zamachroval v černých brýlích a v kožených rukavicích, když si od vojáka půjčil jeho samopal a v póze nepřekonatelného kovboje ihned za sebou vystřílel dva plné zásobníky směrem k řadě terčů, z nichž ani jeden netrefil, zato ten samopal poněkud zavařil, když přece šlo jen o cvičnou zbraň, určenou spíše k jednotlivým výstřelům a krátkým dávkám. Od té doby ho začali nadřizení sekýrovat, až si kvůli tomu začal stěžovat vojákům, se kterými se potkával v hospodě. To ten druhý oficiř však získával sympatie na všech stranách. Největší zřejmě u knihovnice z vojenské knihovny, velmi pohledné mladé ženy. Přešla zima a na jaře odjížděly jednotlivé prapory na určené stavby, kde pracovaly na státem kontrolovaných stavbách železnic a mostů. Cesty obou podporučíků se tedy rozešly. Avšak ne na dlouho. Zčistajasna je oba přivezly eskorty, každá odjinud. A oba hned zavřeli do útvarové věznice. Druhého dne, hned ráno při nástupu mužstva, jim oběma velitel útvaru nožem strhl hvězdy z výložek před zraky mužstva. Vojáci je pak viděli jenom v montérkách, když pod dohledem ozbrojeného strážného zametali kolem budovy štábu. A to se na ně přiběhl podívat, kdo jen mohl. Všichni z toho měli kino. Vždyť degradované furťáky vidět zametat, to se opravdu jen tak nevidí. A co takového se stalo, že to ty dva mladé oficiři dostalo do průšvihů? No, ten méně pohledný a méně sympatický byl s vojáky v hospodě, kde se

do nich docela zostra navázeli místní domorodci. Když mu jeho trpělivost došla, vstal a zavelel: „Vojsko, do nich!“ A vojáci rádi poslechli. Všechny domorodce i s hospodským zmlátili a vyhodili oknem na cestu, naštěstí to okno bylo v přízemí. No a ten jeho kolega? Ten sympatický hezoun? Prostě měl smůlu. Zrovna když držel službu dozorčího tábora, byl vyhlášen kontrolní bojový poplach. On přesně v ty inkriminované hodiny dlel ve žhavé náruči půvabné manželky předsedy obecního úřadu, který zrovna pobýval v okresním městě na jakési důležité konferenci. O poplachu vůbec nevěděl, a když se v příjemném rozpoložení vrátil do tábora, dozvěděl se, že už pro něho vyjela eskorta. Takže oba oficiři byli společně odvezeni k soudu. Když je odváželi ve vězeňském voze s mřížemi, přišel se na to podívat, kdo jen mohl. Kdekdo si přitom zřejmě uvědomil, že se všichni mýlili, když se povídalo, že ti dva jsou od sebe odlišní jako noc a den. A hlavně, že nemají spolu vůbec nic společného.

10. I takoví čtenáři jsou

Velice rád se vám k něčemu přiznám. Ve svém životě jsem potkal poměrně hodně lidí zajímavých, naprosto netuctových, nebojím se říci přímo originálních. Už jenom samotná setkávání s nimi, to byly hotové příběhy, někdy více, jindy méně dramatické, ale vždy bez výjimky naprosto neopakovatelné. To odtud jsem brával svoji inspiraci pro příběhy ze současnosti. Takže v těchto případech jsem spíše opisoval ze života.

Ve vzpomínkách na tyto skvělé lidi si připomínám zvláštní typ čtenáře, se kterým jsem se setkal poprvé v životě a už nikdy později. Jmenoval se Petr a poznal jsem ho na vojně. Bylo to v sedmdesátém čtvrtém roce. Zrovna nás povolali na vojnu a byli jsme v přijímači, kde nás nováčky převychovali nejenom všichni ti s vyšší vojenskou hodností, ale spíše mazáci, obyčejní vojáci, kteří sloužili už druhým rokem. Petra jsem poprvé uviděl, jak v době našeho předvečerního volna kreslí na skicáky detaily své ruky, všelijak zohýbané prsty, dlaň z různých úhlů, dokonce se zul a kreslil palce svých nohou. Tehdy

jsme se dali do řeči a vmžiku jsme si porozuměli. Vykládal, že se chce stát malířem a že si chce malováním vydělávat. Já zase ze sebe vydával to, čeho jsem byl plný. Byl jsem tehdy v zajetí antiky a všeho, s čím tato pro mě nejkouzelnější doba celé historie nějak souvisela. Vykládal jsem celé hodiny a Petr nadšeně poslouchal. A jednou řekl: „Zatím jsem četl stejně, jako četl kdokoliv, koho jsem znal. Ale teď je to už jiné. Chci být stejnou pochodující encyklopedií, jako jsi ty.“ A to jsem fakt netušil, jak se to u něho časem projeví.

Napřed Petr shromáždil skupinku čtyř lidí obdobného smýšlení. Objevil skryté místo ve společenském sále vojenského klubu. Za oponou a dvěma téměř tajnými dvířky byla komůrka, snad určená promítačům kina, aby si měli kde zdřímnout. Tam jsme vedli diskuse, každý o tom, co ho zajímalo. Bylo to fakt hodně příjemné a přínosné. Ale netrvalo to dlouho. Tak po týdnů nás, jak se říká, vyčmuchal kontráš útvaru, major, zřejmě se někdo přičinil a prozradil nás. Kontráš si pečlivě zapsal naše jména do notesu a důrazným hlasem nám sdělil, že naše jednání zavání konspirací a on že se bude o nás informovat. No nic, tak aspoň jsme pak na sebe všichni mávali z dálky, když jsme se zahlédli, třeba na buzerplacu nebo jinde.

Nejvíce jsem se vídal s Petrem. Sloužil jsem v kuchyni jako kuchař a Petr tam chodíval do směny v hnědých montérkách, drhnul kotle, umýval nádobí, šúroval podlahu kartáčem a mazlavým mýdlem, vynášel smetí v kýblech do popelnic a zbytky jídla ve várnících a hrncích do prasečáku. Obdivoval jsem jeho nezdolnou energii, že při té tvrdé práci dokázal sedět třeba mezi vychladlými, ale někdy i hučícími kotly, a číst. A přitom šlo o literaturu, na kterou jsem si kolikrát netroufal ani ve svém volnu, když jsem byl náležitě odpočatý. Pořád četl. Něco z historie, vzdálenější i novější. Teologii, parapsychologii. Poezii beatníků i Shakespeara. Obdivoval jsem jeho záběr četby. Ale když on nečetl, ale přímo to hltal očima i celou duší. A vždycky mi něco o tom povídal, když nás nikdo neviděl, že spolu vykládáme. No, a když se někdo objevil, pak my dva jako by nic. Přesně jsme jednali podle toho, jak nám předhodil ten major, kontráš, a my se chovali opravdu konspiračně. A tuto skutečnost Petr kolikrát připomínal a přitom říkal: „Já ty lampióny nesnáším! Já je sice musím poslouchat, když tady jsem, ale nic pro mě neznamenají. Jsou jako

vzduch!“ A v té době se mi Petr také svěřil s jedním svým problémem: „Víš, já mám šílenou hrůzu, že jednou nebudu mít co číst.“ Připadalo mi to jako skvělý vtip. Také jsem se tomu s chutí zasmál. Ovšem Petr zůstal vážný a rozhodně to za vtip nepovažoval.

Až později, po několika měsících, jsem pochopil, jak to mínil. Je pravda, potkával jsem ho sem tam navečer poblíž budovy klubu, vždycky chodil ve vycházkovém, takže jsem si myslel, že opravdu jde na vycházku. Avšak on mi na to vždycky odpověděl, že jde do knihovny, takže přece musí nějak vypadat, když přece jde za kulturou. No a takové řeči měl kolem toho. Až později jsem zjistil, co za tím jeho převlekem je. To když k nám do kuchyně vběhl jeden z mých kolegů a s nadšením ze sebe chrlil, co se zrovna dozvěděl. A potom jsem mluvil i s Petrem, který mi všechno objasnil. Takže kolem Petrových návštěv vojenské knihovny v budově klubu to všechno probíhalo asi takto. Petr, jak se mi před časem zmínil, jakou má hrůzu a jaký děs, že jednou nebude mít co číst, naprosto s rozvahou odnášel z knihovny i knížky, které si nenechal zapsat do průkazky jako vypůjčené. Právě proto tam nosil vycházkovou uniformu se sakem, aby právě pod ním odnášel ty pravé skvosty, které si pak velmi chrabře posílal přes útvarovou poštu domů. Tak třeba dějiny světa, pět hrubých svazků, poslal ve dvou balících. Útlejší svazky pak sdružoval do jednoho balíku. Vlastně tam pořád něco odnášel a odesílal. A jednou nastala takováto situace. Zrovna měl štáb jakési své mimořádné interní cvičení a ti nejvyšší tak zůstali do večera a udělali si právě v sále klubu, hned vedle knihovny, další posezení, zřejmě aby všechno patřičně zhodnotili a snad i náležitě oslavili. A tehdy, zrovna když vycházeli ze sálu, vyšel z knihovny Petr. Ve vycházkovém, ovšem s lokty pevně semknutými u těla, aby mu zpod saka nevypadly knížky, které si odnášel spíše inkognito, než jako registrovaný čtenář. A ti lidé s placatými čepicemi a s uniformami opatřenými všelijakými vyblýskanými odznaky, hvězdičkami a dalšími plíšky, navíc ještě patřičně nadšení svými zásluhami ze zrovna ukončeného štábního cvičení, byli nadmíru pohoršení, jak je ten nedbalý voják ve vycházkové uniformě pozdravil. Jako by to ani pozdrav nebyl. Ani pořádně nezvedl paži, jenom tak sklonil hlavu napravo a zvedl dlaň. No to bylo pro ně opravdu něco neslýchaného. Jeden po druhém se předháněli v horlivosti, jak toho drzého vojína donutit, aby pozdravil

podle vojenských řádů. Až sedmkrát ho posílali zpět do dveří knihovny a on pokaždé vyšel sice skvělým pořadovým krokem, avšak jeho pozdrav byl stále stejný. Lokty u těla, skloněná hlava napravo a jenom jakési máchnutí rozevřenou dlaní. Raději riskoval jejich hněv, než aby mu zpod saka vypadla knížka, nebo snad dvě či tři. Nakonec je to přestalo bavit. Dotčeně se vyjádřili, že zrovna nemají náladu se s ním špinit, ale že si to s ním vyřídí na druhý den při ranním nástupu útvaru. Ještě se zeptali na jméno a pak mu naznačili, ať ihned vypadne, tedy ať se jim ztratí z očí, což učinil velmi ochotně.

No a na druhý den ráno? Petr tam samozřejmě byl, musel tam být. Avšak ti lidé, hodnostně nejvyšší z nejvyšších, rozhodně neměli až takovou paměť, aby si zapamatovali jeho jméno. Proto vyzývali jakéhosi vojína, který se zachoval drze a tak podobně. Ovšem na to Petr samozřejmě nezabral. Vždyť přece voják má právo, aby nadřízený jeho jméno vyslovil zcela správně. Takže po minutách výhrůžek se ti nejvyšší z nejvyšších rozběhli mezi obyčejné vojáky a hledali ho. A Petr? Doslechl jsem se, jaké všelijaké grimasy vystrouhal, dokonce snad změnil skupenství nebo co. Prostě nenašli ho, nepoznali, i když mu jeden z těch nejvyšších prý hleděl do tváře hodně dlouho. Takže Petr to jaksi ustál. Ale musím dodat, že po té události se nějak změnil. A dost výrazně. Tedy hlavně ve vztahu k těm nejvyšším z nejvyšších. To byla opravdu změna. Hlavně poté, co naši mrňavou skupinku diskutérů o knížkách ten horlivý kontráš, major, vypudil z komůrky za oponou v klubu a Petr se tehdy dal slyšet, že všechny lampasáky nesnáší. Že jsou pro něho něco jako vzduch. A najednou? Začal se zajímat o každého z nich. O jejich záliby, o jejich rodiny. Hlavně ale, kdy se v kasárnách zdržují až do večera. To aby třeba, čirou náhodou, některého z nich nepotkal, zrovna když vychází ze dveří knihovny, oděný ve vycházkové uniformě a s lokty pevně semknutými u těla. To se pak opravdu velmi obtížně zdraví podle vojenských řádů, když má jeden strach, aby mu zpod saka nevypadly takto přisvojené knížky.

11. Vojenská medicína

Připomínám si, když jsem byl na vojně před více než čtyřiceti lety. Byli tam dva takoví, co přesluhovali. Jeden čtyři roky, druhý dokonce šest let. Prostě průseráři, kteří si poseděli v kriminále natvrdo a pak ještě museli dosloužit zbytek základní vojenské služby. Už na první pohled oba vypadali starší a také jako ti, kteří už se na věc dívají zcela jinak a jaksi samozřejmě očekávali, že všichni z jejich okolí to vše budou vnímat stejně jako oni, alespoň ve vztahu k nim, samo sebou. A tak jenom čekali, až nadejde jejich čas a oni se pořádně vydrhnou pod sprchou, obléknou si civil, projdou bránou a všechno to zlé pro ně bude jenom něco jako zpropadená minulost. Na ty chvíle samozřejmě čekali i všichni lampasáci z posádky. Vždyť co je pro vojenskou kázeň horší, než dva týpci, kteří vždy už na první pohled dávali najevo, co si o vojenské službě myslí a nikdo si na ně nedovolí.

Mnozí lampasáci je většinou přehlíželi a nejraději se ihned vzdálili. Byli ale i takoví, zejména nižší šarže od důstojníků dolů, kteří těm dvěma sice kdeco tolerovali, avšak neváhali dát někdy na srozuměnou, že by je ze všeho nejraději srovnali hezky po vojensku, avšak drželi se většinou zkrátka. Ovšem některým sem tam nějaké ty připomínky ulétly, jakože kdo je na vojně, musí dodržovat úplně všechno jako ostatní, jinak ať si nestěžuje. Vědělo se o jednom praporčíkovi a dvou poručících, že se do těch dvou přesloužilců doslova obuli dost nevybíravě. Mluvílo se o tom, že hlavně ten praporčík, hodnostně z nich nejnižší, si dal na své výtce docela záležet. Také se mluvilo o tom, že ten vysloužilý šestiročák se držel, aby po něm nevyjel. Obzvláště když se vědělo, že oba se do kriminálu dostali poté, co zmlátili nějakého protivného lampasáka. Čas tehdy běžel hodně pomalu, což jsem si tehdy jako voják druhého ročníku uvědomoval velmi tíživě, jak se to tedy mohlo vléct těm dvěma, když si už odkroutili a hlavně odseděli dobu, která se nejlépe dala vyjádřit ve vojenské hantýrce jako pytel kalendářů. Vlastně o nich pořád někdo mluvil, den co den, hlavně když z té celkové nudy skoro ani nebylo o čem jiném hovořit. Takže všichni v posádce věděli přesně, co který z nich dělá, že většinou vylehávají na svých regálech a z předlouhé chvíle, když je už nebaví ani poslech rádia, broukají si

jakési podivné písničky, všem v posádce úplně neznámé, hlavně však nesmírně pitomé, leckdy hodně sprosté a často nesmyslné, jaké se skládají a prozpěvují snad jenom v kriminálu, nejspíš na samotkách. Žádné práce se sami od sebe nechytali, ani nikdo neměl odvahu jim nějakou přidělit. Zato na jídlo chodívali spořádaně a zásadně mezi prvními.

A když se jim to už opravdu krátilo a ten čtyřročák měl jít do civilu za necelý měsíc a šestiročák za pouhý týden, tehdy ten s tou velkou šestkou se rozhodl jít na vycházku, že se trochu podívá, jak to tam za plotem vypadá, když už přece týden není tak dlouhá doba. Tehdy se kdekdo divil, že jeho „zasloužilý“ kolega odmítl, že on si to raději prý celé přečká vleže na svém regálu, než by pokoušel osud. A moc dobře věděl, co dělá. To se toho dne ukázalo, že opravdu věděl. On ten šestiletý přesloužilce se totiž v místní hospůdce po slušné sérii piv tak rozlítostnil, že si pak jakousi porci toho svého sentimentu odnášel zpět do posádky. No a co se nestalo. Nebo spíše stalo. Službu dozorčího útvaru držel zrovna praporčík, který si před časem vůči němu dovolil své připomínky ohledně dodržování řádů. Hned za bránou ho ten praporčík zastavil a nějak se mu nelíbilo, že měl čepici zastrčenou v kapse u kalhot, chyběla i kravata na krku, sako bylo rozepnuté a košile jakbysmet, že bylo vidět chlupatou hrud' a kus tetování. Stalo se, že než praporčík stačil něco říct, už dostal ránu do břicha a do brady, takže ihned se vyvrátil a měl dost. Vojákům z brány a strážným nezbyvalo, než útočníka zavřít do basy. A každý v útvaru si hned spočítal, že k těm jeho šesti letům přibudou ještě další roky, nejméně dva tři, ne-li víc. To ostatně nějakou dobu vykřikoval ten zmlácený praporčík. Takže se najednou seběhla dobrá polovina posádky, mnozí dokonce i v pyžamech. Všem to bylo jasné, hlavně tomu zmlácenému dozorčímu útvaru. Jenomže se stalo, co nikdo nečekal. Hned ráno si velitel útvaru dal zavolat dozorčího z noční služby, tedy toho praporčíka. Chvíli nato z basy propustili toho provinilce, když si pro něho přišel jeho velitel roty, který pak před budovou kasáren a před zvědavými vojáky k němu promluvil rázným hlasem: „Tak aby bylo jasno, vojíne! Máte zaražené vycházky! Až do konce vojny! Je vám to jasné?“ Ten provinilec byl z toho nějak celý zkoprnělý. Nechápal. Ale rovněž nechápali ani přihlížející vojáci. Zato velitel roty, když odcházel do budovy, se neubráníl smíchu, čehož si několik vojáků

všimlo velmi zřetelně. No, tak ten šestiročák se už celý týden na žádnou vycházku nedostal, vlastně o ni ani nepožádal. A už vůbec se nepokoušel utéct načerno. Společně se svým kolegou po celé dny důsledně vylehávali na svých regálech.

Uplynul týden a odešel do civilu. Ještě předtím však nezapomněl zajít do štábní budovy do kanceláří velitele útvaru a velitele štábu, kteří se s ním sice nesešli, protože měli důležité povinnosti, avšak on ještě než prošel bránou, s veselým úsměvem zamával nahoru k oknům štábní budovy, kde se prý pohnuly záclony, jak tvrdili vojáci, kteří zrovna sloužili v bráně. Kromě jediného člověka v celé posádce tomu přesloužilci přáli civil všichni ostatní. Samozřejmě s výjimkou toho praporčíka, který v tu kritickou noc sloužil jako dozorčí útvaru a který od něho dostal nářez. Ten, ačkoliv dosud nikdy netrpěl žádnou nemocí, najednou se to na něho začalo doslova sypat. Napřed ho bolely zuby. Potom měl něco s žaludkem. Následovala operace žlučníku. Prostě, jak by se řeklo lidově, na tu jeho skutečnou bolest se nehodila žádná opravdová medicína.

Záložák, a kdo je víc?

12. Takové malé tajemství

V sedmdesátém devátém roce jsem byl na svém prvním vojenském cvičení, tehdy ještě jako četař. Celé dva týdny jsme se společně s dalšími poddůstojníky v záloze zúčastnili školení v Terezíně a pak nás rozeslali do posádek. Spali jsme ve světnici po dvaceti, byla tam patrová lůžka, spodní postele se ve vojenské hantýrce nazývaly regály a horní zase bidla. Spal jsem u dveří nahoře, tedy na bidle, a měl jsem docela slušný rozhled po světnici. Stejně jako všichni ostatní jsem se v noci budil, dokonce několikrát, protože jeden ze záložáků šíleně chrápal. Opravdu ne normálně, ale šíleně. Znělo to skoro, jako když řežou dřevo na cirkulárce. Opravdu, bez přehánění. A ten strašlivý zvuk se nesl z jednoho patrového dvojlůžka u stěny naproti dveřím. Dole v regálu spal nějaký Jindra, docela tělnatý chlap, takový vtipálek s velkým břichem, co pořád oslňoval všelijakými frky a utahoval si z kdekoho, hlavně z hubeného a nevzhledného Fandy, který ležel na bidle hned vedle. Nad Jindrou spal Pavel, nenápadný hoch menšího vzrůstu, se kterým se Fanda docela spřátelil a bylo je vidět stále spolu. Ten Jindra byl pro nocležníky celé světnice jasným zdrojem toho hnusného chrápání. Hlavně proto, že hned v tu první noc chrápání ustalo, když mnozí takto náhle probuzení zuřivci popadli, co měli po ruce, a mrštili tím ve směru kraválu. Jindra se pokaždé pracně vymanil ze spacáku, vyskočil na nohy a nadával těm, co po něm házeli, nežřídka hodně drsně a sprostě. Dušoval se přitom, že on nikdy nechrápal, tak proč by měl zrovna teď. Takové situace probíhaly tak třikrát čtyřikrát za noc po celé dva týdny. Po Jindrovi házeli hlavně obuví, těžkými kanadami. Těch ran, co schytil. Ale i těch, co zanechaly na stěně otisky podrážek. A ráno kdekdo hledal své boty u Jindry v posteli, i pod postelí i kdekoliv na podlaze. Pochybuji, že si každý našel své boty a že je měl správně do páru. Spíše mnozí chodili každý den v jiných botách. No, já byl opatrný. Hned druhého dne jsem si večer před spaním své boty zamykal do skříňky. A dobře jsem

udělal. Když po takových dvou třech značně otravných probuzeních ti zuřivci už většinou neměli čím házet, hledali a šmátrali pod lůžky sousedů. Takže při tolika nočních budících jsme toho moc opravdu nenaspali a přes den jsme v učebnách byli většinou ospalí, také jsme dřímali o poledních přestávkách a pili jsme kávy víc než kdykoliv jindy. A nakonec, v předvečer toho dne, než nás poslali každého zvlášť do posádek, a když kromě mne ve světnici nikdo jiný nebyl, lehnul jsem si na své bidlo a psal dopis. Jako podklad pro psaní jsem použil knížku. Nějak mě přemáhalo spaní a tužka mi zničehonic vyklouzla z prstů a spadla až dolů na zem. Tak jsem se z toho svého bidla spustil na podlahu. Tužku jsem uviděl pod postelí až u stěny. Vlezl jsem pod postel. Zrovna do světnice vešli dva záložáci. Jeden z nich promluvil: „Nikdo tu není, tak ti něco prozradím. Já moc dobře vím, kdo to celou tu dobu chrápal, vždyť máme lůžka blízko sebe.“ Nenápadně jsem se podíval. Byli to Fanda s Pavlem. A hovořil Fanda. „To ty jsi celou dobu chrápal, ne Jindra. Ale já to tomu hajzlovi přeji. Tobě bych to fakt nepřál. Ty nikoho neurážíš. Tebe bych neprozradil. Tak ať to víš.“ Do světnice vešlo několik záložáků, každý ke své posteli, a v tom ruchu jsem se zvedl z podlahy a vyškrábal se zpět na své bidlo. Fanda s Pavlem si vůbec nevšimli, že jsem nepřišel zvenčí. A oba se usmívali. Ale já samozřejmě mlčel. Pokud ten otloukánek Jindra dosud všechny ty rány letícími kanadami přestál, pak vydrží ještě tu poslední noc. Vždyť já bych to tomu, kdo doopravdy chrápal, rovněž nepřál. A ta naše poslední noc v Terezíně? Proběhla nachlup stejně jako ty předtím. Pokaždé, když dopadla těžká bota na svůj cíl, anebo těsně vedle a mocně udeřila do stěny a způsobila ránu, Jindra sebou škubnul, až se celé dvojlůžko pohnulo, takže tím probudil Pavla, spícího na něm. Chrápání tak samozřejmě přestalo. Takže k docílení toužebného nočního klidu to házení skutečně vedlo, třebaže to bylo úplně jinak, než si mysleli všichni ti, co neměli ani tušení o tom docela malém tajemství těch dvou spiklenců.

13. Velitel Omachel

Zhruba před čtyřiceti lety. Povolali mě na manévry, vojenské cvičení, tehdy ještě jako poddůstojníka. Mým nadřízeným tam byl rotmistr, kterému všichni v útvaru přezdívali Omachel podle tehdy populárního filmového dobrodruha a zloducha v jedné osobě. Omachel až nemístně obdivoval všechno, co patřilo ke sportu. On sám se pyšnil velmi vypracovanou postavou, samý sval a šlacha. Na pohled vcelku sympatický chlapík, akorát o něm všichni, zejména obyčejní vojáci základáci říkali, že je to až neskutečně zelené pako. Že zelenější už nikdo ani být nemůže. Svoji pověst si vysloužil hlavně jako devetáák, neboli dozorčí útvaru. S oblibou číhal na vojáky, kteří tajně přelézali plot a opíjeli se v místních hospodách, aby se pak stejnými cestičkami vraceli zpátky až pozdě za tmy, dlouho po večerce. Hříšníky pak Omachel chytal v běhu, anebo je přímo skolil parádním tygřím skokem. Postaral se tak, že útvarová basa mívala nocležníky a pracanty. To se stávalo ze začátku. Později už se nikdo neodvážil ven načerno, když měl Omachel službu devetáaka, basa byla tedy většinou prázdná. Překvapilo mě, že při tom všem s vojáky hovořil docela přátelsky a oni s ním také, ačkoliv o něm žádné dobré mínění neměli. Brzy jsem pochopil, co v tom vězí. To když vyzval vojáky, aby si s ním zahráli fotbal. A já to také přivítal. Co by ne. Hrál jsem tehdy v jednom týmu s rotmistrem Omachelem, tím svým nadřízeným. Pět proti pěti. Takový malý fotbálek, kdy si člověk dobře zaběhá a z té únavy pak má skvělý pocit. Jenomže Omachel to měl hodně těžké. Každou chvíli ho někdo trefil do kostky, jak se s oblibou říkávalo kotníku. A viník se mu pokaždé všemožně omlouval, že to opravdu nechtěl. Stále se to opakovalo. A nové a nové trefy, jak ho pokaždé někdo „nabral“. Omachel zuřil a vykřikoval, že moc dobře ví, že to dělají schválně a jenom se přetvařují. Avšak oni se mu všemožně omlouvali, dušovali se, že opravdu nechtěli. Dokonce i hráči toho našeho vlastního týmu se občas, ve skrumáži a ve zmatku trefili. Vždycky přesně do kostky. A vždycky do té jeho. A stále se horlivě omlouvali. Omachel zuřil víc a víc. Vyhrožoval, že přestane hrát, ale to víte, na sport a všechno s ním spojené, měl zkrátka slabost. A proto vytrval do konce zápasu. Tak jsem si tehdy uvědomil, že jsem tam byl jediný, kdo ho, lidově řečeno, nevzal přes kostku. No, my jsme přece

hráli za jeden tým. Nemluvě o tom, že zrovna byl mým přímým nadřízeným a do konce manévruů mi zbývaly ještě celé dva týdny. Tak se to přece dá pochopit. No ne?

14. Když vaří záložáci

To mě hned po revoluci povolali na manévry. Na kursu proviant'áků se nás tehdy sešlo skoro čtyřicet. Většinou mladší kluci, rotmistři, nějací praporčíci, dva poručíci a já nadporučík. Hned prvního dne jsme se v učebně dozvěděli, že útvar je příliš malý a náš počet značně navýšil stavy pro stravování, takže dva z nás se budou střídat den co den v kuchyni. Major, který nám to oznámil, hned vyvolal jednoho z nás, který dělal kuchaře v civilu. „No a máme tu ještě jednoho kuchaře,“ oznámil nám. „Je to kuchař vojenský, dokonce starší kuchař, o kterém tady máme ty nejlepší záznamy. Tak ať se sám přihlásí!“ Nikdo se nehlásil. A já? Už vůbec ne. Na vojně, v základní službě, jsem sice dělal kuchaře, později i staršího kuchaře, ale že zrovna o mně by měly být nějaké vynikající reference, to se mi nezdálo. A kromě toho, proč já? Věděl jsem, co to obnáší. Zatímco ostatní, nemluvě o těch nejmladších, by se vyvalovali v regálech a na bidlech, tak já, z nich hodnostně nejvyšší, bych musel vstávat před pátou a makat až do večera. Když se nikdo nehlásil, tak nakonec ten major vyvolal mě. Co jsem měl dělat? Kuchyň byla neveliká, zato jídelna prostorná jako všude jinde. Sloužil tam Martin, kuchař, vojín, sympatický mladík, který bral své povinnosti hodně vážně a snahu mu nikdo nemohl upřít. A sotva jsem přišel a převlékl se do bílého kuchařského, viděl jsem ho, jak ustaraně hledí do papírů. „Na večeri jihočeská polévka, krajová specialita,“ byla jeho první slova, „nikdy jsem to tady nevařil.“ No, já to také neznal. Pročetl jsem si recept. Docela jsem si představil, jak asi by se to mohlo udělat. Pak jsem navrhl: „Martine, takže tu specialitu nechej na mně. Zvládli jsme jiné věci. Ty k tomu připrav přílohy, strouhaný sýr, opečené kousky chleba, cibulku a další. Vařit to budu já.“ Tak jsem tedy vařil tu specialitu. Velký hrnec na varné stoličce, vařilo se to tam a bublalo, barvu už to mělo i hustotu, ale chuť pořád žádná. A čas, stanovený pro

výdej večeře, se povážlivě blížil. Seděl jsem u toho a snažil se. Toho koření, co všechno jsem tam už dal! A pořád stejné! Vždy jsem do sklenice od okurek nabral trochu polévky, do ní jsem nasypal všelijaké koření, co jsem kde našel, to jsem pořádně rozmíchal a vлил do hrnce. A chuť pořád žádná. Bylo to k zoufání. Čas výdeje večeře nadešel a já pořád něco míchal ve sklenici a vléval to do hrnce. Martin zprvu zvědavě nahlížel, pak už byl nervózní. A pak vyhlížel velmi zoufale. „Oni nás zavřou!“ vydal ze sebe skoro plačtivě. „Hele, vypadni!“ obořil jsem se na něho a málem mi v jeho směru vylétla z ruky naběračka, kterou jsem míchal tu nešťastnou místní specialitu. Martin se mi ztratil z dohledu, a když se ukázal, jenom zoufale zašeptal: „Už jsme přesáhli deset minut, a pokud do pěti minut nezačneme výdej, víš, co nás čeká.“ Jasně že jsem věděl. Průser jako mraky! „Tak jo,“ přikývl jsem. „Tak si to berte.“ Co mi zbývalo? Chuť to pořád nemělo žádnou, ale horší by bylo, kdyby se nezačalo vydávat jídlo.“ Dva směnaři v hnědých montérkách popadli hrnec a nesli ho za Martinem, který se sám ujal výdeje večeře. A já? Zapálil jsem si cigáro a trpně jsem očekával, až se v jídelně spustí řev. Dokouřil jsem jedno cigárko. Žádný kravál se nestrhl, ani nic nenasvědčovalo, že by mělo dojít k lynčování kuchařů. Zapálil jsem si další cigárko a dokouřil jsem. Pořád nic. Tak jsem se odhodlal a nahlédl jsem do jídelny. Úplně mě šokovalo, co jsem uviděl ve výdejně. Dva vojáci vylévali, spíše ještě vytřepávali, do ešusu poslední kapky z toho velkého hrnce, jako by šlo o kdovíjakou vzácnost. Zbláznili se oni nebo já? řekl jsem si. Osmělil jsem se a vkročil do výdejny. Vojáci se na mě usmívali, že to bylo moc dobré. A Martin? Jen spokojeně zářil. Podíval jsem se do prázdného hrnce po té mojí specialitě. Chtěl jsem aspoň ochutnat. Neměl jsem šanci. Ani kapka nezůstala. Takže dodnes nevím, jak ta jihočeská specialita chutnala. No, jasně, to koření (a že ho tam bylo!) vbrzku proměnilo tu polévku v nesmírnou dobrotu. Zřejmě jsme oba s Martinem měli ohromné štěstí, že s výdejem se začalo tak pozdě. Takto se v krátkém čase ušlo najednou všem, kteří by přicházeli postupně a kdo ví, co by to množství koření způsobilo pak, jestli by to bylo ještě vůbec jedlé. V noci pak vojáci vstávali a chodili do umývárny pít vodu. Vypili jí prý hodně, jako ještě nikdy předtím. No a já bych se klidně vsadil, že ani nikdy potom.

15. Přijel generál

Vzpomínám si, bylo to zrovna před třiceti lety. Povolali mě na manévry jako poručíka. Mezi záložáky nás bylo jen pár důstojníků, zbytek většinou vojíni a poddůstojníci. Poručíci jsme tam byli dva, na rozdíl od Pavla jsem měl tu výhodu, že jsem nemusel velet žádným záložákům a chodil jsem do proviantní služby, kde po mně kdovíjakou práci nevyžadovali, spíše jsem se měl seznamovat s agendou a celkovou činností proviantní služby, což jsem už dávno znal. Tak jsem se často vytratil do města, když jsem se sám nabídl, že třeba odnesu objednávku do pekáren nebo kde jinde bylo třeba, a docela jsem se poflakoval. Pavel to měl mnohem složitější. Hned prvního dne se na pohovoru od náčelníka týlu dozvěděl, že má u svých podřízených důsledně dbát na takzvanou subordinaci, tedy na dokonalou vojenskou kázeň, a že se od jeho čtyř záložáků očekává také kus odvedené práce. Šlo hlavně o natírání čar na asfaltových a betonových plochách, také o všelijaké úklidové práce, zametání prostor areálu a likvidaci všelijakého nepotřebného harampádí. Pavel nadšením neoplýval. Jeho záložáci už vůbec ne. A ke všemu ještě do posádky přijel generál s několika svými plukovníckými šaržemi. Generál se někde zdržel cestou a ti jeho plukovníci procházeli kanceláři, přišli i k nám do proviantní služby. Viděl jsem, jak si libují ve zdravení s jinými oficíry, dokonce i mezi sebou navzájem, když se střetli třeba mezi dveřmi nebo na chodbě. Já svoji čepici raději hned schoval, jinak by ani u mě to zdravení nemělo konce. Plukovníci odešli do jiné budovy a pak se objevil generál.

Uviděl jsem ho z okna. Šel od brány naprosto sám po volném prostranství. Několik Pavlových záložáků, kteří tam venku předtím práci spíše předstírali, najednou zmizelo. Generál vtrhnul do jedné z budov, ale tam se podle všeho nikam nedostal, asi to tam hodně rychle pozamykali, protože se zase brzy ukázal. Stejně tak nejspíš pochodil v další budově, zase byl najednou venku. Sledoval jsem ho z okna přes záclonu a nebyl jsem sám. Všiml jsem si podle obrysů, že i z protější budovy ho kdekdo pozoroval, záclony používali ke krytí, stejně jako já. Generál přišel k jedné boudě, dveře uzamčené. Ohlédl se. Napadlo ho tu boudu obejít. Když zašel za roh, z opačné strany se objevili dva

záložáci, zjevně věděli o každém pohybu generála, takže se drželi přesně, aby je neviděl. Když se generál vynořil z jedné strany boudy, ti dva se přesně tak ztratili za boudou na opačné straně. Odněkud z vedlejších kanceláří se ozval hlasitý řehot několika mužů, kteří bezpochyby sledovali to, co já. Generál se pak přiblížil k další boudě. Z ničeho nic se do ní rozběhl, hned byl ale venku. Chtěl odejít, ale zastavil se a pro změnu se zase rozběhl za tu boudu. Odtud pak nevyšel sám. S ním vyšli i dva záložáci, oba drželi smetáky. Ozval se další řehot z vedlejších kanceláří. Myslím, že stejně tak se řehotali i v budově tam naproti, když to sledovali. Generál dole u boudy něco razantně vytýkal a vysvětloval oběma záložákům. Ti stáli poslušně v pozoru s těmi smetáky u těla. Pak jim generál ukázal, že mají pokračovat v práci a oni se pustili do zametání, dokonce s takovou horlivostí, že by to do nich opravdu nikdo neřekl. Řehot z vedlejších kanceláří neustával. A zatím generál, zjevně uspokojený svým úspěšným zásahem, zamířil do budovy štábu. Bylo vidět, že tam už přestali vyhlížet přes záclony. Zřejmě se chystali, až se objeví přímo u nich. Každý se přece zamknout nemůže, to dá rozum.

Ještě toho dne jsem byl u toho, jak Pavel zastihl ty dva generálem dopadené záložáky. Zrovna se po obědě opět chystali někam ukrýt. Pavel k nim chtěl promluvit, ti dva ho však ani nepustili ke slovu. „Hele, co ty chceš? Co jsi? Jenom poručík?“ obořil se na Pavla ten vyšší z obou záložáků. „Tak toho nechej, těch svých řečí. Nám přece dal čochku generál, tak co ty, obyčejný pošťák!“ Přece jenom jim chtěl něco říct, ale ozval se ten druhý: „Neslyšels? Máme ti to zopakovat? Nám dal čochku generál!“ Oba se obrátili a šli po svých. Docela mi bylo Pavla líto. Opravdu je to svízal, když do subordinace zasáhnou šarže nejvyšší...

16. Mundur oficíra

Bylo to v devadesátém roce, když mě povolali na manévry do Plzně. Měl jsem hodnost nadporučíka. V novém munduru mi to docela seklo, šestatřicetiletý, štíhlý, černé vlasy a knírek. Ihned mě převeleli do jedné maličké posádky v maličké vsi. Řekli mi, že musím ihned odjet, že se mám připravit na docela intenzivní výcvik, takže tam ani svůj civil nebudu potřebovat. Tedy jsem svůj civil nechal ve skříni v plzeňské posádce a odjel jsem v uniformě a s velkou polní do té maličké posádky na Šumavě. Tam jsem ale brzy poznal, že jsem si civil měl přece jenom vzít. S tím výcvikem to až tak hektické nebylo a volného času zbývalo dost, takže kolegové záložáci si klidně chodili v civilu do místní hospůdky, anebo se vždy svezli autobusem do nějaké větší obce. Takže jsem občas také zašel na jedno či dvě, nicméně v munduru jsem se necítil.

Jednou ti, co odjížděli autobusem, přinesli zprávu, že v jakési obci, dost vzdálené od naší posádky, se pořádá velká taneční zábava, kam se sjíždí širé okolí. Bude to na celou noc, protože autobus zpátky pojede až ráno v pět. Váhal jsem, ale přemluvil mě Eda, také záložák, který mi řekl: „Já tyto zábavy s polkou a valčíkem nemám rád, já jsem na tvrdý metal, ale jedu. A ten tvůj mundur tam nikomu vadit nebude.“ Takže jsem jel s nimi. Samozřejmě v uniformě jenom já. Obec to nebyla velká, zato měla docela velký sál s výčepem. Hlavně se tam popíjelo. Popíjeli místní, popíjeli i moji kolegové záložáci. Já si také dal nějaké to vínko, ale hlavně jsem si chtěl zatančit. K tanci jsem se v poslední době nedostával často, ale kdysi dávno předtím jsem tančil hodně a docela slušně. Tak jsem si postupně vyhlédl tři ženy, které by mi vyhovovaly jak vzhledem, tak i výškou postavy a tak dále. Všechny tři měly svoji společnost, určitě tam měly své muže, vždycky u stolu sedělo víc mužů a žen, zřejmě sousedé, kamarádi a známí. Hudba začala hrát, ale nikdo se nezvedl k tanci. Ani v dalším kole. Avšak třetí kolo jsem zahájil sám. To když mi kapela doslova přihrála vojenský valčík o třeboňských kasárnách. Vyzval jsem k tanci pohlednou paní, kterou jsem si vyhlédl jako první. Tmavovláska s téměř průsvitnou halenkou a krátkou sukní. Ihned pochopila, co chci tančit a vůbec jí nevadily změny, které jsem navodil vždy při točení na

druhou stranu. Ještě lépe se projevila u svižné polky a velice skvěle se přizpůsobila mým improvizacím. Bezpochyby ji můj způsob tance nadchl, což bylo vidět, jak jí celá tvář září. Ty jiskřivé oči! Hudba dohrála a ona zvažněla. U jejího stolu nevládlo žádné nadšení. Hlavně ten muž, vedle kterého si sedla, když jsem ji přivedl ke stolu, se mi nezamlouval. Spíš jsem mu vadil. Usoudil jsem podle toho, jak se na mě kabonil. Ale možná se mi to jen zdá, řekl jsem si. Příště, když jsem pro tu paní přišel s žádostí o tanec, odmítla s chladným výrazem ve tváři. Snad jako bych jí způsobil problém. Šel jsem pro další tanečnici. Hráli nám rokenrol a také ona se skvěle přizpůsobila a celá zářila nadšením a temperamentem. Stejně tak zvládala i čardáš. A hodně jí to slušelo, když si vytáhla delší sukni trochu nahoru. Ovšem u jejího stolu se opakovalo totéž, co předtím. Také ona hodně zvažněla, stejně jako všichni u stolu. A při další hudební sérii mě chladně odmítla. Šel jsem za tou třetí. Také ona se proměnila, v rytmu při pohybu zářila a byla schopna utančit všelijaké mé taneční výmysly a záludnosti. Nakonec zvažněla a opakovalo se přesně totéž, co u předchozích dvou stolů. Stejná nálada, stejný chlad, či přímo mráz. No, dál už jsem žádné přítomné ženy k tanci nežádal. Nehodlal jsem působit jako nějaký okresní ženich. Jenomže co dál? Jen tak opíjet jsem se nechtěl.

Stále jsem sledoval, jak po mně hleděli všichni ti místní, nejen muži, ale i ženy. Žádné sympatie jsem tam nezbudil. A nejen u místních. Také jeden ze záložáků, se kterými jsem tam přijel, mi přišel povědět: „U toho čardáše, já myslel, že jsi oficír maďarských husarů.“ Pak se na mě zahleděl svým poměrně opilým zrakem a dodal: „Nejsi ty opravdu lamapsák? A jenom to na nás hraješ, že jsi záložák jako my!“ Mávl rukou a šel ke svému stolu mezi své. Zůstali jsme s Edou u malého stolu jen my dva. Pořád opakoval, že ho to tam nebaví, že on je na opravdovou muziku, tedy na tvrdý metal, a ne na to, co tam zrovna hrají. No, mě to tam už také nebavilo. Ale bylo nějak kolem půlnoci a autobus měl přijet až tak kolem páté. Co tedy? Už jsem se začal smířovat s tím, že to tam do rána nějak přežiji. A schválně jsem sledoval právě ty moje tři tanečnice, jak si vedou na parketu. Měl jsem pocit, že jde o úplně jiné bytosti, než jak jsem každou z nich poznal během těch několika minut taneční série. Předtím doslova něco vyzařovaly, něco úžasného! Ten jejich jas v očích! Ten úžasný temperament! A ten jejich skvělý cit pro moji každou změnu v

pohybu. A teď? Jakési těžkopádné, jako by se jim příliš nechtělo, pohledy a úsměvy spíše ze zvyku a ze zdvořilosti, než ten jejich správný úsměv, jaký jsem na nich viděl já. Opravdu, jako by to nebyly ony. No nic, řekl jsem si tehdy. Nějak to tam fakt přeťpím do té páté. Co mi zbývá. Už jsem se doslova se vším tím smířil. Jenomže se s tím nesmířili jiní. A že jsem jim rádně pohnul žlučí, jak se říká.

Napřed mě to doslova trklo, když jsem si zašel k výčepu pro dvojku vína a v dáli za prosklenými dveřmi jsem viděl pár místních statných bouchačů, jak si ukazují na ramena, tedy jako na vojenské výložky, a svírají pěsti a naznačují údery. To se asi týká mě, řekl jsem si. Pak u stolu jsem se rozhlížel po místních, kteří vesměs dělali, že mě nevidí, anebo mě prostě opravdu neviděli a jenom jsem si něco namýšlel. Jenomže za chvíli skoro přiběhl Eda a strčil do mě: „Ty ale honem vypadni, chystají se na tebe!“ „Co? Teď po půlnoci? Vždyť nic nejede!“ Ale on to fakt myslel vážně: „Jdu s tebou, půjdeme pěšky, ale hned! Já stejně jsem na jinou muziku, než co je tady.“ Tak jo, víno jsem ani nedopil, zašel jsem do výčepu, abych zaplatil. A výčepní, starší muž, objemný v pase, se na mě podíval s údivem: „Ty jdeš pryč? Ty to balíš? Teď to teprve začíná mít šťávu! Vždycky taková nuda a ty jsi to tu pořádně rozpálil. Konečně se něco děje a ty jdeš pryč! Zklamal jsi mě!“ No, zklamal jsem ho. Šel jsem s Edou ven do té noci.

Kráčeli jsme do posádky něco přes tři hodiny prázdnými silnicemi, lemovanými stromy a stromky. A na nebi ohromný měsíc, jaký jsem předtím ani potom už nikdy neviděl. Takový obrovský, jaký je k vidění na starých obrázcích z vesnického prostředí. Bylo docela chladno, ale ostrou chůzí jsme to překonávali. Takže toho uplynulého večera, tam za námi, na té tancovačce, jsem si zahrál na správného oficíra. A místní? Prostě neunesli, že jim někdo takový vyjel po jejich ženských. To samotné by jim asi až tak nevadilo. Spíš to, jak ti chlapi na svých vlastních manželkách viděli ty náhlé proměny. Ten jas ve tvářích a ten úžasný temperament, který dost možná u nich zpozorovali buďto poprvé, anebo třeba po strašně dlouhé době. A že jsem podle mínění výčepního a mnohých dalších na té zábavě neobhájil čest oficíra, když jsem tak zčerstva zmizel, sotva začala atmosféra houstnout? To se pletou. Vždyť od starého Říma až dodnes,

i na tomto vojenském cvičení, se všem oficírům vtloukalo a vtlouká, že pokud se bojová situace projeví hrozbou podstatně vyšších ztrát než zisků, je třeba se rozhodnout pro takzvaný taktický ústup. Což jsem bezpochyby dodržel. Vždyť setrvat na místě by mělo vyloženě charakter lynče, všichni místní proti jednomu, jinak se to vyložit nedalo. A na to já jim nebyl zvědavý. Vždyť já jsem jenom využil toho, do jaké situace jsem se dostal s tím mundurem oficíra. Prostě nějak tak jako ve filmu. Měl jsem něco jako kostým, scénář jsem si sám vytvořil, podle toho, jak se scéna odvíjela sama od sebe. Prostě stříhnul jsem si docela zajímavou roli. S vděčností a s nesmírnou chutí. To tedy musím zdůraznit, že opravdu ano.

17. Když se tolik chce, všechno jde!

Na vojenském cvičení se nás sešly dobré čtyři desítky důstojníků a praporčíků v záloze. V hodnosti poručíka jsme tam byli dva s Jardou, se kterým jsme se skamarádili už na druhý den. Hlavně proto, že právě my dva, na rozdíl od ostatních, jsme museli chodit za svými náčelníky, já za proviantákem, Jarda za výstrojákem. A vždycky jsme měli co na práci, i když, upřímně, že bychom kdovíjak dřeli, o tom se nelze šířit ani šeptem. Zato ti ostatní? Jenom sem tam byli donuceni nastoupit do tvaru, ochotně se však řadili k nástupům na snídani, obědy a večere. Stále se poflakovali, mastili karty, a když mohli, mizeli přes bránu do ulic a do chládků místních hospůdek a barů. Ale byli tam takoví, kteří pořád jenom vyléhávali ve svých regálech a na bidlech, jak se odjakživa říkalo vojenským kovovým patrovým postelím. Nás dva s Jardou to samozřejmě hodně štvalo. Tím spíš, že jsme se nezřídka stávali terčem všelijakých nemístných poznámek zrovna těch, kteří takřikajíc „voráželi“ ze všech nejvíc a stále se předváděli, jaká je to šílená nuda a že to snad ani nevydrží. Jeden obzvlášť vytrvalý ležák, Radek pořád hleděl do jakýchsi učebnic a popsaných sešitů a podle všeho se připravoval na zkoušky, nejspíš studoval vysokou. Shodou okolností se s Jardou dobře znali ze školy. A Jarda mu kolikrát vytýkal: „No, Radku, co to pořád děláš? Zamysli se! To přece nejde, tak pořád ležet jako lemra! Máš ty rozum?“ Ale

Radek si vždycky pomyslel své, sem tam se ušklíbnul a věnoval se svým učebnicím a sešitům. Akorát se někdy obrátil na druhý bok. Zanedlouho odešli do civilu všichni, kromě nás dvou s Jardou, nechali si nás tam o dva týdny déle, než ostatní. Tehdy už výstrojní náčelník Jardu k sobě do skladu tolik nevolal, zato já pořád musel chodit do proviantního skladu i do kuchyně, kde pořád bylo co dělat. A když jsem dorazil do světnice, stále častěji jsem viděl Jardu, jak odpočívá, dokonce i vleže na svém regálu. Pak už tam ale doslova vyhýval pořád, ovšem kromě toho, když ochotně chodil na snídani, obědy a večere, anebo když jsme oba vyrazili do místních ulic, hospůdek a barů. A přesně toho dne předtím, než nás pustili do civilu, se mi svěřil s nesmírně vážným výrazem ve tváři: „Víš, že jsem tomu Radkovi nadával. Že to nejde pořád tak ležet jako lemra.“ Samozřejmě jsem si to dobře pamatoval. A on pokračoval tónem, jako by se omlouval: „No, ale nakonec jsem poznal, že to opravdu jde.“ Pronesl to jako nesmírnou moudrost. Myslel to upřímně. Pochybovat se o tom nedalo. A já na to jenom přikývnul. Jasně! Všechno jde, když člověk opravdu chce...

O autorovi

Jan Padych je autorem příběhů z nejstaršího dávnověku i ze současnosti.

Narodil se 8.3.1954 v lázeňském městě Jeseník. Mládí prožil v Havířově, od r. 1989 žije a pracuje v Ostravě. Po absolvování střední ekonomické školy pracoval v obchodních organizacích v kontrolních a řídicích funkcích na krajské i podnikové úrovni. V porevolučních letech působil převážně v pojišťovnictví, v letech 1994-1995 také jako jazykový redaktor v knižním nakladatelství Optys v Opavě. Od r. 2006 pracuje v bezpečnostních agenturách.

Publikovat začal v dospělém věku ojedinělými povídkami a fejetony (hlavně v Čs. rozhlasu). V roce 1988 vyhrál celostátní soutěž GENERACE 88 v oboru próza. Od r. 2001 členem Obce spisovatelů.

V prvních porevolučních letech (1991 – 1992) psal velkoplošné články (eseje) do Ostravského večerníku. Zprvu pod pseudonymem Samuel Dan články („Současný démonismus“, „Padlý anděl Satan“, „Vděk starých bohů“), v nichž uplatnil své znalosti jak z prostředí křesťanských denominací, tak rovněž z okultní literatury. Později (1992 – 1993) vydával články již pod svým jménem a jejich obsah zaměřil především na pravěkou archeologii („Svědectví Býčí skály“, „O bronzových pokladech“, „Mystéria pravěkých nádob“). Následovaly knižní publikace (viz dále).

V roce 2004 společně se synem Danielem založili nakladatelství (nakl. Daniel Padych), kde vydal román „Bouře ve sklenici piva – pojišťovácký román“. Kniha byla vybrána Českou televizí jako námět k natočení celovečerního filmu „Každý den karneval“ (2005) s Pavlem Zedníčkem v hlavní roli, dále s Jitkou Asterovou, Michalem Dlouhým a dalšími populárními herci. (Scénář k filmu zpracovali Martin Fahrner, Michal Josef Przebinda a Aleš Jurda). Další kniha v tomto rodinném nakladatelství vyšla v r. 2013 elektronicky (na webu www.padychbooks.com) pod názvem „Pravěké ženy a jejich velké tajemství“.

Od r. 2016 oba se synem založili Nakladatelství Daniel výlučně pro vydávání elektronických knih a koncem téhož roku se rozhodli pro nekomerční vydávání eknih rovněž na svém webu, autorském portfoliu www.padychbooks.com .

Jan Padych od mládí tíhnul k nejstarším dějinám a reáliím nejstarších kultur. Velmi se zajímal o starověké dějiny, také o pravěk střední Evropy. Odtud jeho zájem o nejstarší dějiny náboženství, včetně dějin magie a pověr. Vztah k pradávne historii vedl Jana Padycha k samostudiu. Své vědomosti doplňoval i dlouholetými diskusemi a korespondencí s odborníky. Jedním z nejvýznamnějších byl Profesor Rudolf Mertlík, klasický filolog, spisovatel, básník a překladatel, jeden ze zakladatelů Antické knihovny, se kterým se setkával v letech 1972 – 1985 (antická literatura, dějiny, reálie). Mnoho poznatků získal rovněž od PhDr. Jiřího Pavelčíka, CSc, archeologa a etnografa (1993 – 2009). Také od Mgr. Martina Golce Ph.D., archeologa a speleologa (2004 – 2008).

Knižní publikace

Sibyla a démonismus (1991, vydalo nakl. Petit družstva Sampex Ostrava) – pojednání o sibylské tradici

Fotbalový generál (1995, vydalo nakl. Optys v Opavě) – knižní hra pro mladé příznivce kopané

Krysa v hlavě (1996, vydalo nakl. Sena v Ostravě) – příběhy mladých lidí z konce 80. let, party, šikana, fašismus, satanismus, fešáctví, narkomanie

Z pravěkých ság – Nesmrtelný (2000, vydalo nakl. Alpress ve Frýdku Místku) - napínavý příběh z konce doby bronzové

Bouře ve sklenici piva – pojišťovácký román (2004, vydalo nakl. Daniel Padych v Ostravě) - román ze současnosti, příběh pojišťováka

(námět pro celovečerní film Každý den karneval s Pavlem Zedníčkem v hlavní roli, ČTV, 2005)

Čas vlků (2007, vydalo nakl. Alfa Publishing v Praze) – dobrodružný příběh z konce doby kamenné

Pravěké ženy a jejich velké tajemství (2013, vydalo nakl. Daniel Padych v Ostravě) – pojednání o údělu pravěkých žen a o jedné úctyhodně staré pověře, která ovlivnila dějiny

Prastará tajemství, díly 1 – 6 , (2016, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) - **díl 1., Syn významného, díl 2., Drtící palice, díl 3., Strážci ohňů, díl 4., Jestřábí děvka, díl 5., Příchod neznámého, 6., Hněv předků** – dobrodružný a mysteriózní příběh z konce pravěku z doby halštatské

Krysa v hlavě (2016 - druhé vydání, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) - příběhy mladých lidí z konce 80. let, party, šikana, fašismus, satanismus, fešáctví, narkomanie

Bankéři z pergoly (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) – z doby divoké privatizace po sametové revoluci, o tom, když se do podnikání pustí bohémové a dobrodruzi

Náš archaický svět (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) – soubor článků autora pravěkých románů

Příběhy z pravěku a ze současnosti (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) – ukázky z autorových románů a novel

Machrovat by se nemělo (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) – minipovídky nejen o machrování

Vojna je krásná a každému ji přeji (2017, vydalo Nakladatelství Daniel v Ostravě) – minipovídky z vojenského prostředí